

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Roberti Tvrneri Devonii Oratoris Et Philosophi
Ingolstadiensis Panegyrici Dvo**

Turner, Robert

Ingolstadii, Anno M. DC. IX.

Robertvs Tvrnervi Devonii Epistola, De Morte D. Martini à Schavmberg
Episcopi Et Principis Exstadiani, ad Reuerendissimum & Illustrissimum D.
Gulielmum Alanum, S. R. E. Cardinalem & Archiepiscopum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69598](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69598)

ptias fore tibi puras delicias. quanquam ama potius
 optimam generosissimi iuuenis mentem, qui elicuit
 & tuas ad me notas, & meas ad te literas: vt esset
 sygrapha quasi quadam & mea in te obseruantia,
 & tui in me amoris. tu de te videris, ego certè nun-
 quam pariar hoc illi beneficium perire. nam etsi eum
 amauerim semper suauem, modestum, ac praeclare
 indolis praeclara indicia adentem: tamen eius opera
 factum esse, vt amem PATRITIVM, amer à PA-
 TRITIO, in tanto beneficio pono, vt ei post hac sim-
 litaturus tanquam PATRITII Herbotto. Vale.
 Ingolstadij.

ROBERTI TURNERI DEVO-
 NII EPISTOLA,

DE MORTE D. MARTINI
 à SCHAVMBERG EPISCOPI ET PRIN-
 cipis EYSTADIANI, ad Reuerendissimum
 & Illustrissimum D. Gulielmum Alanum,
 S. R. E. Cardinalem & Archiepisco-
 pum Mechlinensem, &c.

XXIX.

SI quantam maestitiam Germania toti, inlibatè
 dico illi, quam Lutherus hactenus & Calvinus
 suis opinionum, vt mollissimè dicam, nec somniis im-
 plicuerunt, nec irretierunt triticis, attulit mors MAR-
 TINI

TINI SCHAVMBERGII Episcopi & Principis
 Eystadiani: tantam vim venustatemque mihi ad hu-
 ius viri virtutes meritaeque explicanda e caelo insfil-
 laret Deus: efficerem profecto, vt qui dolor, nec senilis
 cuiusdam prudentiae, nec virilis constantiae, nec vllius
 Christianae virtutis ora regioneque poterat hic includi,
 quo minus exiret in gemitum, in lachrymam, in ali-
 am fracti penesque muliebris animi notam, is etiam non
 solum iam emanaret e meis literis ad aures vestras,
 sed etiam intimas tentaret mentes eorum omnium,
 qui Romam, aut curae, vt praesides; aut, vt filij, cordi
 vnquam habuerunt. Verum cum putem, si qua hic
 magna rerum conuersio fiat, eam a me potius, quam
 ab alio ad vos afferri debere: non tam impedit in-
 fantia mea, ne dicam hunc principem, qui est supra
 omnem omnium dicendi vim & Venerem: quam vt
 dicam, faciet officium; cuius vi, tanquam lege teneor
 ad vos hinc, quae ad Romam pertinent omnia, primo
 quoque tempore perscribere. Certè quidem pertinet ad
 Romam, cognoscere illum mortuum, qui quicquid vi-
 xit, Pontifici vixit, atque (ne putetis Germaniam nihil
 habere Romani) Romam in media Germania, & sin-
 terius coluit, & constantius defendit, quam Rome
 quisquam. Exequi autem, quid & quantum vixit,
 vel quia operosius est, quam vt possit breuissimi tem-
 poris spatium, quod necessariis quoque negociis est praer-
 piendum; vel quia id oratione (quam e temporis ve-
 stigio natam, & quasi inter prima labra, vix dixerò
 me

me commentatum fuisse) perstrinxi, tantum tangam
 eius mortem. Deus bone, cuius constantia mortem
 septuagenarius plus minus cui tota vita erat quidam
 quasi honoris cursus, ad mortem attulit, mortis amo-
 rem. Quantum inter eorum mortem, qui mundum
 & horum, qui viuunt Christum, intersit: certè qui-
 dem hic senex, sanctus senex, & quasi non istius mun-
 di senex, apertissime declarauit. Illi enim si morian-
 tur, potius extrusi, quam cedentes è sinibus natura.
 pleno oculo flent, & mollicule lamentantur, quasi
 perdere mundum sit, perdere Deum, & spes, quæ illis
 reposita est ad futuram gloriam, languidior sit, quam
 vt voluptatis, quam sensuum lacunis ceperunt maxi-
 mam, riuo, & riuo non bene limpido possint præferre:
 hic verò vitam ita contempfit, vt corpus hoc, tanquam
 vestem, dormiturus, non facillimè solùm, sed etiam li-
 bentissime exuerit. Cùm multa sunt notæ hominis
 probi, & à vita moribusq; egregiè constituti, tum illa
 maxima, æquè posse pati, & mortis falcem & vitæ fi-
 lum; nec illam fractè fugere, nec hanc miserè petere, in
 Dei vt manu, sic nutu totum. Hac amussis in Princi-
 pem Martinum ita conuenit, vt rectius amussim exi-
 gamus ad Principem, quam Principem ad amussim.
 Multa indicia huius mentis, ex multis multorum ser-
 monibus fluxerunt, à me primùm. Postquam qua-
 tuordecim septimarum languor, qui dicebatur potius
 quam morbus, eum adfixerat lecto, rationes meæ fe-
 rebant, vt ab illo peterem auris copiam. Inromissus
 pro

pro more, postquam dolueram, verè dolueram, subne-
 xueram què spem, causam spei, alias aula potius tri-
 cas, quàm Christi voces: excidit mihi tandem vox il-
 la Christiana, è morbo nec multo, nec magno eluce-
 re valetudinem certam, tamen me sperare ad Dei vo-
 luntatem ita eum iam factum vsu, factum exemplo,
 factum librorum sacrorum lectione, vt sit excepturus
 a què mortem, si feriat; atque vitam, si excipiat. Ille o-
 culo in me contra morem intento, audaciam (inquit)
 verbi, sed vultu, inquit, medio inter ridentem & pal-
 lentem, tu mihi primus mortem minaris & ominaris?
 excusanti mihi libertatè verbi, & pro timorem spem,
 pro Christo obtrudenti mundum, frustra subiecit &
 ex aula disciplina argutaris post veram vocem: nec
 tamen est, cur timeas offensionem. Nam accipio, si
 Deus velit, nuncium; si nolit amorem tuum. Istud
 est amare, illo tempore mihi mortis mentionem iniie-
 cere, quo alij vitam promittunt & seni, certius; &
 morbido liberius, quàm robusto antea, & firmo à va-
 letudine. Quo magis mihi places, qui sic mortali spe-
 ras vitam, vt morbido timeas mortem. Neque sum tam
 ignarus mortalitatis, vt statuam mihi legem mo-
 riendi, alienam potius vocem, quàm Dei volunta-
 tem: neque hic primum lectus, me docuit mori, sed
 ille, qui ante decem annos meam valetudinem tentà-
 rat, & ad mortis portam, tanquam lapidem, grauiissi-
 mè adflixerat. Lucrum ergo iam mihi est, quicquid
 viuo, & ab eo tempore vixi. Prope est, vt in Martino
 pin-

pingam Paulum, ita iustis verborum ponderibus pendit, lucrum vitæ, mortalitatis vim flabilem, mortis certam rationem, aliena voci ventum, sui lecti timorem, omnia tandem exeuntia in Dei voluntatem. Ac ne putetis vocem potius casus, quam iudicij: neque semel fuit dicta, neque vni, neq; in vna causa. Gratulanti Principi vicino restitutam valetudinē (exierat enim in vulgus spes) iubet agi gratias per literas, quæ, quod proferrent spem, omitte mihi sis (inquit Secretario) spem, & subiice de me fore illud, quod Deus vult. Laus Germanorum est, valere iudicio: & inter Germanos hæc laus Thuringiorum & Saxonum maximè est. Verùm noster Princeps, quantum Thuringij reliquos Germanos, tantum Thuringios, vni omnes iudicij vi vicit & superavit. Quicquid vidit titubatum, aut in officio, aut contra artem, id is quadã iudicij vel acie tam probè vidit, vel limatam probè correxit, vt nihil vltra. Id firmus quàm exquisitè fecit, non est, cur moneam: cum morbidus, imò moribundus (quo tempore acies mentis corporis dolore retusa, vix se exeret) viderit pro spe humano diuinam voluntatem sufficiendam. Totum hunc non dicam solius Dei, qui sui totius Deum solum vult regulam? nihil mirum, si valetudinarius in Deum se totum abdat, qui valens omnia dicta, facta, cogitata ad Dei voluntatem, tanquam normam reuocauit. Quæ viui valentesq; terimus, ea morituri arripimus, boni bona, mali mala, siue dicta siue facta

facta. Solent, facta illustres & nomine, illustria v.
 surpare elogia, pompa hic, plus ultra; constantie il-
 le, preffus refurgo; superbia vnus, vel Cæsar, vel
 nihil; alter modestie, sto quasi casurus; alius de-
 niq; aliud, quod proximè representet, quam quisque
 mentem habet, vel libatam ex cœlesti igni, vel terre-
 nae faci immerfam. MARTINVS verò noster quid
 præfert? ad pompam nihil, ad vsum verò illud, Ich
 sehs Gott heyin / id est, commendo rem Deo. O bo-
 nam, bone senex, Cynosuram, ad quam dum vitæ tua,
 tanquam nauiculæ, clauum dirigis, appulisti in por-
 tum, & gloria, quæ vana; & felicitati, quæ vera, quæ
 nullus aut inuidiæ ventus euertere, aut calamitatis
 tempestas potest corrumpere. Querin' ? quam ha-
 bent hæc verba vim? Princeps, si qua cura paulò mor-
 daciore, aut molestior incurreret, cogitabat primum
 ipse secum, consultabat dein' cum aliis. Nihil profi-
 cit suam? id reliquum est illi in Deo, Ich sehs Gott
 heyin. Post hoc verbum, si vrgeret cura, certè eum
 vrsit, non pressit quasi hominem in cura, sine cura.
 Vnde vt in vitæ perpetuo tenore, sic in morbi perpe-
 tuo dolore, non audiebantur voces querela, nec, vt
 fœmina fractæ; sed (quasi mel mentis, non posset fel
 verbi adere) patientia; Deus, quod tu vis: fiat
 voluntas tua, Domine; in manu Dei sum, is
 figat, refigat; quod Domino placitum est.
 Etiamné Martine? tam non tuus, vt totus sis Dei? i-
 stud quidem est, exprimere verè Episcopum, nisi verius
 Chri-

Christum: qui, quantus fuit, obedientiae filius fuit, voluitque nullus esse in morte, ut possit esse totus ad voluntatem Patris. Pulchre Bonaventura. filius ille etiam obedientiae, nulla re nauis Christum & verius apparuisse Deum, quam obedientiae vultu. Verè quidem istud, non pulchre tantum. Solus enim Christus potuit sic obedire. singulas eius aetates, singulae virtutes ornabant, at obedientia omnes. Vis puerum? parentibus filius grandem? Casari Deus. moriturum? iudicibus summus iudex obediuit, tam promptè, tam exquisitè, ut sacrae literae parum dicant, quae ouem dicunt. Ouis quidem fuit verè, sed supra ouem illud, voluisse mori ad nutum Patris. Quàm propè, Martine, imitaris Christum tuum? propius adhuc. Christus ultimam suam orationem, voluit esse mundo testem non diuinitatis, non potentiae, non prudentiae, sed submissionis, sed mansuetudinis, sed obedientiae. Quam dico orationem? illam, plenam spiritus, Domine, non mea, sed tua voluntas fiat. MARTINVS eadem formulam, & in lecti, tanquam mortis vestigio, vè Christus Patri, sic ille Christo filius, se totum tradit & quasi consecrat. Nam patientiae & obedientiae non verba tantum, sed facta, & facta illustria. Qui eum lectus tenuit duobus mensibus, lectus languoris, lectus doloris, is nunquam expressit ab illo languoris & doloris vocem: sed tanquam COS mansuetudinem in eo & obedientiam (quas videbatur habuisse virtutes non confirmatione disciplinae, sed natura satum)

Aa

exacuit:

exacuit: sic ut in hoc morbo molestè tulerit, non letum, sed se. se? se, inquam, non patienter sibi, sed se se molestum aliis. Nam qua fuit natura suauius, voluit suis aut gratus, aut nullus viuere. Hactenus quidè patiebatur, sed nec grauiter, nec cum periculo. Expectatur id temporis (quem Princeps Romam allegarat, sua erga sedem Apostolicam obedientia testem) D. Brandius, & auidè expectatur à senè; certè quidem credo omine quodam, ut qui Pontificem Romanum, omni officio & obedientia viuus complexus est, eum iam moriturus haberet & obedientia approbatorem, & benedictionis patrè. Rediit ille. O latum senem, & de reditu Brandij, quem amauit; & de nuncio, quem attulit. Postquàm enim renunciauit Pontificis in eum beneuolentiam, quam emerat bene magnam, magno amoris pretio, Cardinaliumq; literas explicauit, senis emicuit ex vultu letitia, quam lachrymæ vberim sequentes loquebantur, nihil ei aut in vita fuisse, aut in morte esse prius & antiquius, quàm suæ in sanctam sedem obedientia testificationem, & sanctæ sedis in se auctoritatem ac beneuolentiam. Fuit ille (dicam verbo) suorum ut subditorum pater, sic maiorum filius verus; qui quoties aut suorum in se elicere, aut suam in Pontificem exprimere obedientiam voluit, illud sermone iam tritissimum fecit, oportet obedire, oportet esse obedientia filium. Audio à multis nubem illam, quam corporis morbus menti eius videbatur offudisse, huius reditu & sermone ita disse-
 etam,

Etiam, ut nihil prius habuerim, quàm hunc letitiæ
vultum, & è vultu nitentem valetudinis spem, co-
ram videre. Accedo, intromittor, audio illam pri-
mam vocem, Brandius, Turnere, nihil ad te? nihil à
tuo Cardinale? Post voces aliquot acceptas, redditas
de Illustrissimo, profectò, inquit, bonus vir est; &
cum quo vellem mihi vsum esse communionemq; a-
moris & literarum. Cùm multas habes (Illustrissime
Cardinalis) laudes, multas & magnas, ex natura, ex
doctrina, ex cœlo petitas, tum illam sanè longè ma-
ximam, ex sancti senis sancta ore fluentem, cui tan-
ti fuit boni viri notio, ut non eam tanquam su-
rum aula cui libet appingeret, sed summam seruaret
illis summis, quibus vera virtus, verus zelus, verus can-
dor, hanc laudem confecerant. Ut laudabat, si a-
mabat, planè & ad normam. Hinc amor in Anglos
verus; Anglos dico, qui integri ad hæresi Romanæ
& Christum exilio sancto profitebantur: & ut a-
mor in hos, sic in illos, qui Lutheranam & Calui-
niam siliquam delitiis orbis & cœli præferunt, o-
dium, odium planè maius & acerbius, quo indignius
ferebat, eam gentē, quæ Vilibaldos, Valburgas, Bur-
chardos, Bonifacios protulit, satores apud Germanos
Euangelij primos, & austeritatis ad cœlū magistros,
nunc furore carnis actos transuersim, sequi nescio
quam mollem, & Veneream Lutheri, tanquam noui
Priapi, religionem. Sed amor ponit me extra circum-
quem huius moris curro, verè curro. Nam res, quæ

inciderant ex vario euentu varia, non sinunt meum
 calamum in singulis herere. Totus eius morbus fuit
 victoria quadam sensus & mundi, certe victoria, in
 qua sensus & mundi seditio prius posita, quam visa.
 Hanc victoriam & mentis pacem planè statuo eum
 impetrâsse è caelo. nihil enim illi tritius in ore, nihil
 in prece, nihil in altari, quàm vt Deus sinat illum
 hîc purgari, & si quid macule corpus adfricauerit a-
 nimæ, anima id luat in corpore. Nihil mirum, si
 potuerit pati, cui, pati, fuit palmarium, imò è caelo
 premium. Propè mortem, mirum est, quàm con-
 tempserit mortem. Roganti vni, quod optaret in hac
 vita amplius, respondit; mori: nec aliquid in hac aut
 scelerum forde, aut hereseon labe posse esse, quod ei vi-
 tam possit facere aut dulcem, aut optabilem: esse qui-
 dem sibi cordi & curæ, Ecclesiam suam, populû suum,
 Eystadium suum (ô voces pastoris bonas) sed vt se, sic
 hac in manu esse Dei. Hactenus speramus illi vitam.
 Postquam medicus clamat, mortem certam, Deus bo-
 ne, quos gemitus? quas lachrymas? quos dolores suo-
 rum? nihil necesse, mercede eliciamus proficarium pul-
 lam & lachrymam. Tota ciuitas, est luctus, tota di-
 tio, imber lachrymarum. Is tamen recto & erecto a-
 nimo videre hanc hominum de se curam, in illam so-
 lum cogitationem intentus, atq; defixus, quomodo
 moriatur Deo. Quaquam frustra hanc curam cu-
 rat. Nam vnus est ille bene moriendi modus, quem
 semp tenuit, bene viuere. Qui illi erat à sacra secretaq;

AUREO

aure, quia nouit Principum animos difficillimè di-
 uelli, à pleno titularum, dignitatum, rerum huma-
 narum affectu, voluit etiam hunc affectus in illo fun-
 dum tentare. Deus bone, quàm reperit purum? quàm
 defacatum? quàm limpidum? & nullo mundi limo
 inspersum? Est (inquit Confessarius) illustrissime Prin-
 ceptus, tempus, quo testère mundo, quanti facis mun-
 dum; respondeasq; mentem tuam clarè, an res terre-
 nas vt necessariò, sic libenter relinques. Egon? (inquit)
 libenter non relinquam res terrenas? nec meas? nec
 veras res? Quae nobis videntur res, sunt vmbra; quae
 firmæ, sunt planè fluxa. Non multò p̄d̄t sistitur illi
 Christus panis specie rectus. Mox ille, titulos (in-
 quit) bone Iesu, honores, agros, palatia, vitam, om-
 nia, singula, quibus me supra me ornasti, tibi nunc ce-
 do, liberè, libenter. Quid hìc primùm laudo? men-
 tem? est supra omnem laudem. Verbum? peribit illi
 vis à me verbo. Exemplum? exemplum quidem hoc,
 si qua laude aut via possum, optem subiici non prin-
 cipibus modò, sed omnibus etiam hominibus, qui in
 huius stadij meta. Principibus tamen maxime. Om-
 nes & omnia ita sunt in horum vel nutu, vel manu,
 vt monendi mihi sint, vti, non abuti hac prerogati-
 ua. Quae illos magnos faciunt, aliena sunt, vt nunc
 illorum, sic paulò antea aliorum, & non multò p̄d̄t
 fortasse futura hostium. Ipsi sunt, quantum Dei sunt.
 Extra hoc, spectata eos, quantulos? spectata eos, quàm mi-
 seros? spectata eos, quàm obnoxios hominibus, belluis? spe-

Et a eos. quos tandem? bullas viuas. & paulò post exi-
 turas in ventum & fœtorem. Huc, Præfides terræ,
 huc respicite ad Martinum, veram cynosuram, si ve-
 litis ex mari, quod nauigatis, mundi, appellere in cœ-
 li stationem. Magna illa, quibus vos magni, pom-
 pas, honores, diuitias, MARTINVS docet vmbrae
 esse, non res; mundi, non vestras. Vultis tamen has
 vmbrae? planè vt infantes. Quemadmodum hi in
 pomis, lapillis, pupulis, querunt non quod bonum,
 sed quod bellum; & leuia putant verba bona, si verè
 bella: sed maturiores iam facti, quæ tantoperè pla-
 cebant, fugiunt tricas & Apinas, amantque rem,
 non colorem pomi, pretium, non speciem lapilli; non
 puppam fœminæ, sed fœminam veram: Sic nos in hac
 lutea compage, currimus post colores, post vmbrae,
 quoad exciti exemplis Martinorum, aut cœlesti luce
 illustrati, vnum verum esse, vnum bonum esse, vnum
 nostrum esse Deum, planè cognoscimus. Post se libe-
 ra voce exutum his terrenis, Illustrissimum, Re-
 uerendissimum, Principem, Episcopum, &
 alios titulos ægerrimè audiit, tanquam non suos. Venit
 ad agonè (in quo quicquid athleta Christi debet) fa-
 cit. piè facit, & cum fonte lachrymarum: ac quemad-
 modum sacerdos eum munit sacra Confessione & men-
 sa; sic vt se piat sacra lachryma, nec prius facit flendi si-
 nem, quam ille muniendi. Piato, immò sacrato nullæ
 amplius fluit lachryma, vngitur placidus, dicit vale
 placidus, monet placidus, & audit monentes, orat pla-
 cidus,

eidus, & quasi non pars mundi, sic è mundi statione
 placidè exit. Multa vestigia diuini hominis, tanquã
 ad Deum rectã exeuntis. Qua quisq; vita fuit, scãda,
 integra; eius signum, anima claustrum iam corporis
 perruptura, clarè edit. Dicunt, auarus, opes; libidi-
 nosus, delicias; miles, bella; nauta, scopulos; bona, bo-
 nus. Martinus, vt verus Episcopus, & in mundo viuens
 sine pice mundi: dispēsãt partes, Suffraganeo suo, con-
 cionandi; Capellano, celebrandi; aliis, alias functio-
 nes piè diligenterq; obeundi. Si quid effert iam mens
 in corpore, quasi extra corpus, quid putatis illud? non
 mundum aut mundana, sed missas, psalmos, Euan-
 gelium, resurrectionis spem, cœlum, Ecclesiam suam.
 Quid pergo? agon illius & extremus vita circus fuit.
 totus in cura Episcopali. monet, & monetur; moue-
 tur, & mouet; benedicit & benedicitur. Id memora-
 bile, quod sepe suis, huic sacram manum, illi sacrum
 oculum, alteri sacrum osculum, omnibus sacram cru-
 cem & benedictionem sepe impertierit, quasi sacer sa-
 cra tantũ cogitans, faciens, dicens. Duobus illis die-
 bus, qui fuerunt seni vita vltimi, Adamus Fabricius, q;
 præerat sacris eius concionib. & cõfessionibus, & Lau-
 rēcius Eiszephius, Suffraganeus, viri à zelo & doctrina
 instructi, semper penè aderant illi, operamq; quam
 malebant vigenti & viuo, moribundo iã piè nauant.
 Præeuntes, nunc hunc, Pater noster; nunc illum,
 Credo; vtrumq; iã, alias orationes; pius senex sequi-
 tur tanta vultus vociq; suauitate, vt viderint omnes.

in illo animi submissionem, quantam oratione mea-
 nunquam equem, qui senex iuuenum, pastor ouium,
 pater filiorum, vocem nutumque non sequi tantum,
 sed obseruare etiam videbatur, atque hoc vltimum &
 maximum, vel suis modestiæ exemplum, vel sibi obe-
 dientiæ monumentum conficiebat. Omnia hic, tan-
 quam ouis, & obedientiæ infans alieno ductu, nisi
 quod sepe iusserit sibi præiri illam Psalmum, Expe-
 ctans expectaui Dominum. De hoc psalmo vi-
 deo sanè fulgorem Spiritus sancti emicantem ex voce.
 Nam Sacramētis, lachrymis, orationibus iam piatus,
 non clamat, De profundis; nec gemit, Misereres;
 sed quasi carnem, mundum, Sathanam ducens in
 triumpho, id vnum cogitat, dicit, Expectans expe-
 ctavi Dominum, & intendit mihi.

I. Expectauit senex, non mundum, sed Do-
 minum, & intendit, nec quæ fuit resurrectio-
 nis spes, excidit illi.

II. Auditus est, & eductus de lacu miseriæ,
 inferni putentissimo lacu, & de luto fecis, id
 est, sepulchro carnis luteo.

III. Et fixi in petra pedes eius, ne posset ca-
 dere, & carnis huius vel peccati mortem ite-
 rum mori, qui illi pes aliquando lapsabat, is
 nunc firmus in cælo.

IV. Oris quoque; aliæ vices; alia cantio vocis.
 quæ erat in carne oratio pro se & suis, ea iam
 id cælo facta est laudatio, perpetua laudatio
 Dei, de usura cæli, gloriæ, Dei. V. Vi-

V. Videbunt multi mysterium, mali ad timorem, boni ad spem.

VI. Et dicent hi, & illi, beatum virum, cui spes, Dominus, & ita spes, vt mens illi non effluerit ad res, & idola mundi, infanias veras, veras vanitates.

Non pergo in reliqua explicatione Psalmi, qui totus de resurrectione Christi, & ordine redempti mundi, non sine instinctu coelesti, à senè paulò post resurrectione, toties fuit vsurpatus. Non de morte tantùm, sed de hora etiam fuit mysterium. Nocte, quæ fuit illi vltima, cœpit seriò rogare de decima hora: quam, quia omnes nôrant longissimè abesse, putant delirium esse vocis. Magis putant, quod non multò post subiecerat voce contentius elata, decima, adhuc non audita? tandem quasi agrè ferens, horam optatam diutiùs, quàm pro voto hærere, iterum atque iterum, etiãne, (inquit) tam tardè decima? Quid vrages, sancte senex, decimam? veniet illa, veniet, quàm festa tibi & fausta, tam nobis lachrymabilis & mœsta: cum cognituri sumus, quod prius interpretabamur delirium vocis, fuisse mysterium. Auditur enim iam decima, & ecce, tu tuam animam, nitidam illam, & à carnis Sathanaquæ nexu liberam reddis Deo tuo, nosquæ deseris inter mundum & Dæmonem medios, immo sine te mortuos. Bene dixit vnus, cui senis cor visum; aut certè sapius auditum.

eum toto vitæ curriculo creditum optimum, sed meliorem tamen semper fuisse, quàm creditum. Id iam videmus clarè. Credimus antè tantum Confessorem, vidimus in morte etiam Prophetam. Fuit præterea aliquid, eum mortuum in octava corporis Christi. Nam cum is corpus Christi tanta reuerentia in vita semper coluisset, quanta hominum quisquam; & rem sacram toties fecisset, vt in funere eius Suffraganeus argute dixerit, res sacras fecisse illum plures, quàm audierint alij: profecto hoc credo è caelo fluxisse in eum beneficium, vt quem diem is reuerentissime semper habuit, & Ecclesia, Christi corporis vero, sed mysticè velato, triumphum contra hæreticos decreuit, eum is videret & in terra vltimum, & in caelo primum. Mallem, non tam citò videret, non quòd beato quicquam vellem præcerpere de sua felicitate, sed quòd hæc eius felicitas nobis sit infelicitas, quantum scribendo non possum consequi. Sed non turbæ meis querelis tuos (B. MARTINE) sacros manes, tantum terogo, vt quæ tibi felicitas in caelo obtigit, eius nobis aliquam partem impertias, nobisque videas & provideas pastorem, non qui optimus videtur posse, sed qui vult optime, & ad tuum exemplum, Ecclesiam hanc tuam in medijs mundi, tanquam maris vndantis, scopulis fluitantem, regere & administrare. Hæc habui (Illustrissime Cardinalis) quæ de Episcopi MARTINI morte scriberem. Si quid verum.

rum, aut varium postea incidere, quod vestrâ Romæ
scire inter sit, id mox ad vos ut perferatur, effecero. In-
terea temporis me Vestræ Celsitudinis obsequiis om-
nibus, sincerè, pro eo, ac debeo. & totum dedo. Va-
leat Illustrissimus Angliæ, Romæ, toti Ecclesiæ quàm
diutissimè.

V. ^{ix} Celsitudini

Deuinctissimus
Capellanus

ROBERTVS
TURNERVS.

INDEX